

PAŠTO MENAS IR TVARUMAS

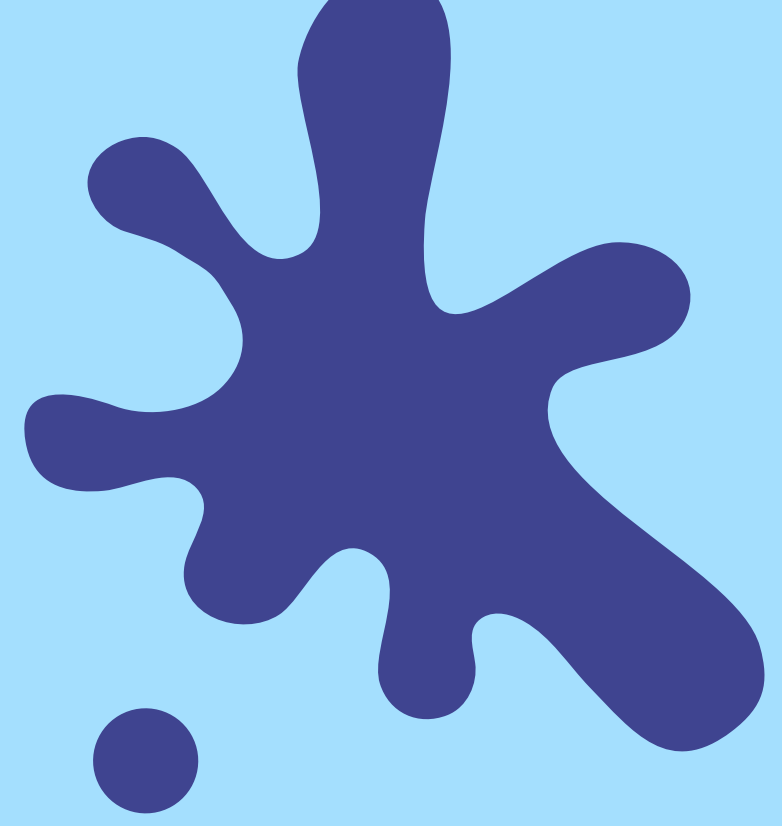
1. Įvadas

Šis modulis skirtas socialiniams darbuotojams ir suaugusiųjų švietėjams, kurie dirba su senjorais. Šio modulio tikslas - didinti supratimą apie aplinkos tvarumą. Šio tikslo įgyvendinimui yra pasitelkiamas pašto menas.

Atlikdami šio modulio veiklas, senjorai naudos su aplinka susijusias medžiagas, pavyzdžiui, plastiką ir perdirbtą popierių.

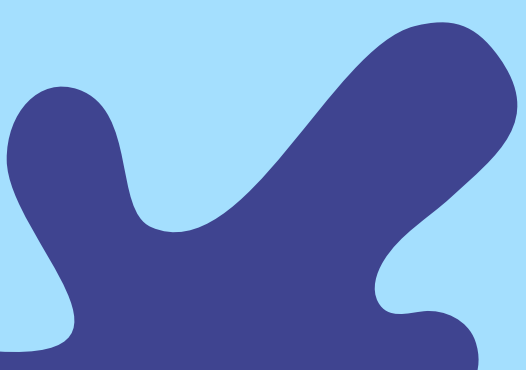
Nagrinėdami šį modulį senjorai turės galimybę sužinoti apie istorinį meno ir tvarumo ryšį, ypač apie tai, kaip pašto menas susijęs su aplinkos tvarumu. Senjorai susipažins su teorine ir praktine medžiaga apie pašto meno kūrimą.

2. Kokia šio modulio nauda senjorams?

Šio modulio metu senjorai:

- Pasitelks kūrybiškumą ir įsitrauks į meno ir pašto meno kūrimą.
- Turės galimybę išreikšti savo mintis ir jausmus pasitelkdami pašto meną.
- Prisidės prie sąmoningumo didinimo.
- Skleis žinią apie projektą, nes siųs laiškus kitiems asmenims.
- Smagiai praleis laiką, nesijaus tokie vieniši ir izoliuoti, ypač tokiomis situacijomis kaip Covid19.

3. Bendra informacija

3.1. Aplinka, kultūra ir menas

Kultūra gali reikšti meną ir paveldą, įskaitant pastatus, meno kūrinius ir artefaktus, istorines vietas, o kartais net saugomus kraštovaizdžius. Šiame kontekste ji dažnai siejama su menais.

Menas, nenumaldoma žmogaus veikla, yra universalus ir ilgalaikis atsakas į aplinką. Meno ir gamtos pasaulio ryšys yra stiprus. Dažnai gamta yra mūza, įkvėpanti menininką kurti. Lygiai taip pat dažnai aplinka laikoma pagrindine mūsų nacionalinio kultūros paveldo dalimi.

Menas ir aplinka: menas yra įkvėptas aplinkos ir gamtos bei kuriamas naudojant natūralias medžiagas.

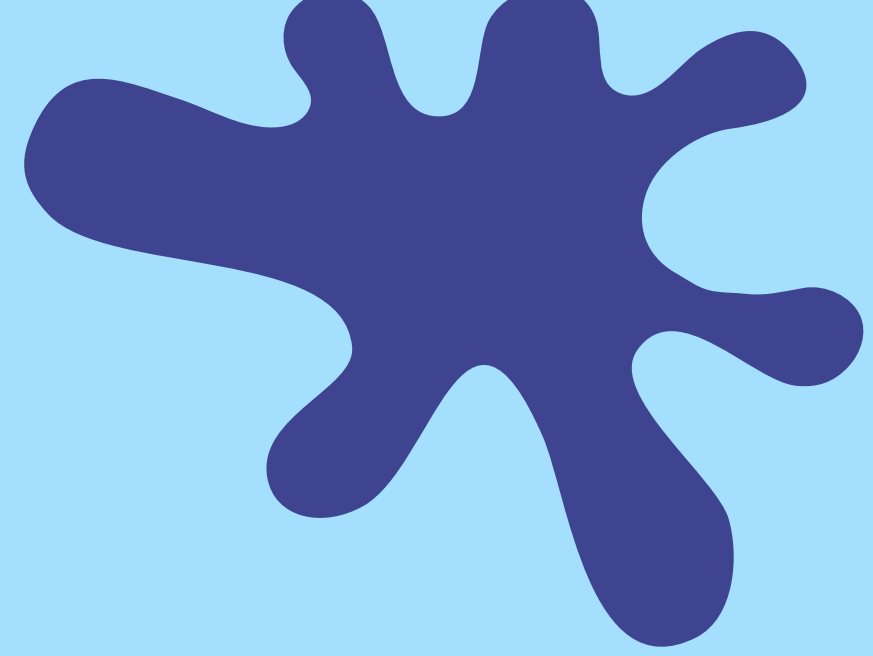
3.2. Sąmoningumo apie aplinkos tvarumą didinimas per meną

Menas unikalus tuo, kad leidžia mums suvokti, paveikti ir net kurti pasaulį, kuriame gyvename. Kitaip tariant, menas daro didelę įtaką kultūrai. Todėl jis turėtų būti tvaraus pasaulėvaizdžio pagrindas.

Menai gali turėti įtakos aplinkos tvarumui per kultūrą.

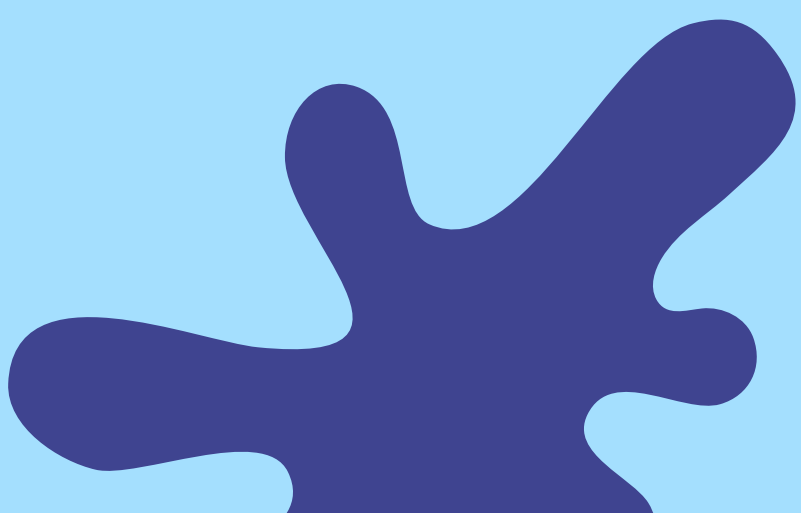
3.3. Perdirbtas menas

Tvarūs menininkai stengiasi optimizuoti gamtos išteklių naudojimą, kad sumažintų savo kūrybos poveikį aplinkai ir paskatintų visuomenę geriau suvokti savo įtaką aplinkai ir mūsų planetos ateičiai.

Priklausomai nuo naudojamų medžiagų ir kūrinio tikslo, tvarumas mene gali įgauti daugybę formų dėl menininkų išradingumo. Net stikliniai buteliai, plastikiniai maišeliai ir kitos atliekos tam tikrų genialių menininkų rankose gali tapti tvaraus meno rūšimi. Ši meno tendencija, dar vadinama perdirbtu menu (angl. upcycled art arba recycled art), atkreipia dėmesį į pasaulio nykimą ir didina sąmoningumą apie ekologines problemas.

Menininkų kūrybinį potencialą riboja tik jų vaizduotė. Todėl vis daugiau menininkų, dar vadinamų "perdirbėjais" (upcyclers), atsiduoda šiai tvaraus meno formai, naudodami paštą meno kūrimui. Taigi, pašto meną galima pritaikyti įvairioms meno šakoms. Kiekvienas gali sukurti nesudėtingus rankdarbius, dirbti paprastai ir greitai, kaip tik gali, o sukurtus meno kūrinius išsiųsti paštu ar pasidalyti įvairiose platformose.

3.4. Popierius kaip tvari meno priemonė

Popierių naudojame nuolat - nuo knygų iki popierinių servetėlių ir pinigų. Užsisakant maistą išsinešimui, jis paprastai būna supakuotas į kartoninę pakuotę.

Popierius tapo neatsiejama mūsų gyvenimo dalimi. Jis plačiai naudojamas tapybai, piešimui, pašto menui ir kaligrafijai.

3.5. Pašto menas ir tvarios medžiagos

Pašto menas, kuriame popierius naudojamas kaip natūralus išteklius, gali padidinti informuotumą apie tvarias medžiagas, susijusias su aplinka ir gamta. Pašto menas taip pat leidžia kūrybiškai naudoti ne tik popierių, bet ir kitas tvarias medžiagas.

Perdirbtas popierius gali būti naudojamas atvirukų ar vokų kūrimui.

Labai svarbu pabrėžti, kaip pašto menas galėtų tapti iniciatyvos apie tvarumą dalimi.

Mikroplastiką galima surinkti iš aplinkos ir perdirbti į popierių.

Kaip perdirbti popierių

a) Pasigaminkite rėmelius

b) Mirkykite nebenaudojamą popierių ir viršelį vandenyje

c) Nulupkite lapą nuo viršelio

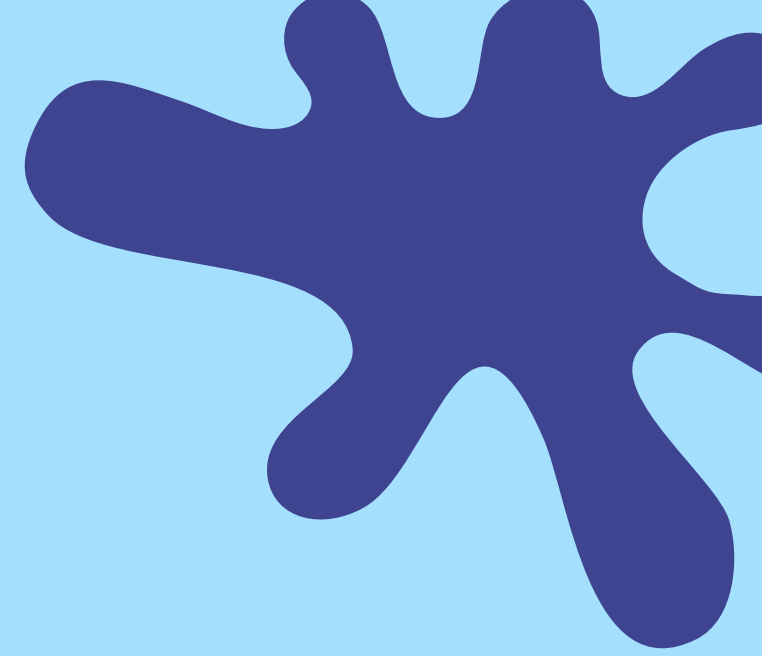
d) Pakabinkite lakštus džiovinimui

e) Galite lopus papildyti džiovintais gėlių žiedlapiais

Pašto meno pavyzdžiai, kuriuose naudojamos tvarios medžiagos.
Darbeliai sukurti naudojant įvairias aplinkai nekenksmingas medžiagas,
įskaitant plastiką ir perdirbtą popierių.

3.6. Menų santykis su sveikata ir aplinka

3.6.1. Menininkų supratimas apie sveikatą ir aplinką

Menininkai pastebi, kad ekologiški daiktai yra vis labiau reklamuojami. Tokie terminai kaip ekologiškas, ekologiškai saugus ir žalias neturi bendros reikšmės ir yra tik rinkodaros žargonas. Kitos etiketės gali atrodyti turinčios aiškią reikšmę, tačiau jos slepia daugiau informacijos nei atskleidžia.

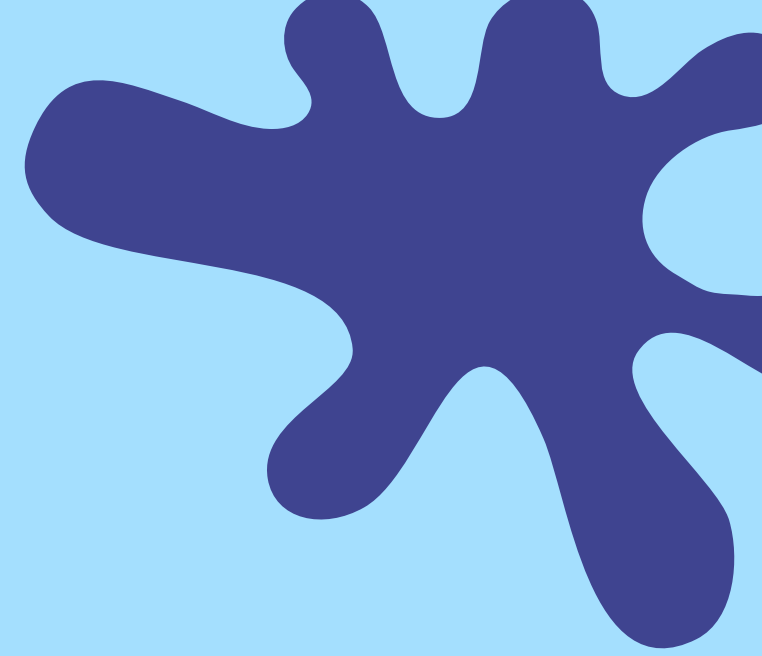
3.6.2. Aplinkai draugiški gamybos metodai

Daugelis menininkų ieško ekologiškų meno reikmenų gamintojų, o jų yra ne vienas. Gamintojų pastangos būti draugiškesniems aplinkai atitinka menininkų poreikį naudoti mažiau kenksmingas medžiagas.

3.6.3. Produktai gaunami iš gamtos

Rinkoje galima rasti akvarelinių dažų, pagamintų iš augalinių dažų, bičių vaško ir aliuminio oksido. Arba galima įsigyti ekologiškų akvarelinių pieštukų, "pagamintų iš atželdintų medžių, kitaip tariant, iš medžio, kuris buvo pasodintas dėl kito nukirsto medžio."

Graikinių riešutų aliejus naudojamas kaip rišamoji medžiaga daugelyje menininkų dažų. Valant teptukus graikinių riešutų aliejus pakeičia tirpiklius. Graikinių riešutų aliejus padeda dažams nubėgti nuo teptuko šerelių, o tirpikliai ardo dažus ir yra žinomi kaip kancerogeninės medžiagos.

3.6.4. Perdirbtos pakuotės

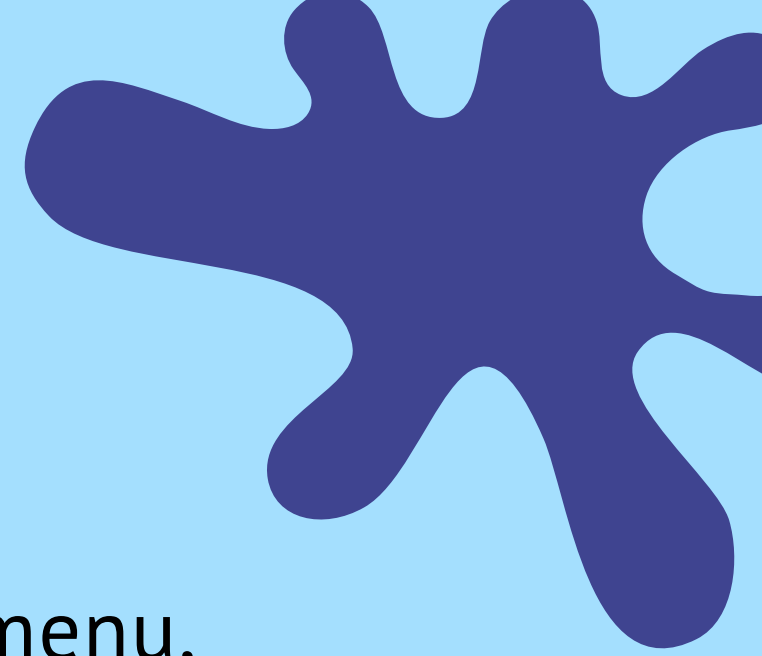
Kitos meno reikmenų tiekimo įmonės propaguoja savo ekologiškas gamybos ir pristatymo procedūras. Jie naudoja 100% perdirbtas pakuotes, biologiškai suyrančius plastikinius maišelius ir perdirbamus stiklinius butelius.

3.6.5. Alternatyvūs energijos šaltiniai

Rinkoje yra medžiagų, kurių energija gaminama tik iš vėjo ir hidroenergijos šaltinių, todėl akivaizdu, kad dažai palieka mažesnį anglies dioksido pėdsaką.

3.6.6. Mažesnės vandens sąnaudos

Vandens perdirbimas ir pakartotinis panaudojimas, o ne "tiesiog vandens naudojimas ir išmetimas į kanalizaciją", paprastai laikomas viena iš geriausių aplinkosaugos praktikų. Daugelis meno medžiagų gamintojų įsirengė lietaus vandens surinkimo sistemą, todėl gamybos procesams jie naudoja nemokamą vandenį ir sumažina gėlo vandens naudojimą.

3.6.7. Pigmento produkcijos šaltiniai

Dažų pigmentų šaltinis yra vienas iš nedaugelio duomenų, kuriuos gamintojai kruopščiai saugo, o menininkai retai kelia klausimą, kaip ir iš kur šios medžiagos išgaunamos. Su cheminėmis medžiagomis dirbančios korporacijos, kurios ima žaliavas ir paverčia jas pigmentais, naudojamais daugelio dailininkų paveiksluose, turi mažai įtakos meno reikmenų gamintojams. Didelės bendrovės, pavyzdžiui, transporto priemonių ir komercinių dažų gamintojai, suteikia pagrindą pigmentams, kuriuos gamina dažiklių gamintojai.

3.6.8. Medžiagų pašalinimas

Menininkai, kuriems rūpi neigiamas poveikis aplinkai, gali pasirinkti ne daiktus, kuriuos įsigys, o tai, kaip jie atsikratys savo šiukšlių. Pavyzdžiui, dažų indeliuose ir drobėse gali būti pavojingų medžiagų, kurių nederėtų išmesti kartu su įprastomis šiukšlėmis. Be to, svarbu nurodyti, kad į tualetą negalima pilti tirpiklių ar kitų teptukams valyti reikalingų tirpalų. Visi jie turėtų būti saugomi ir išvežami laikantis savivaldybės pavojingų atliekų šalinimą reglamentuojančių teisės aktų.

Menininkai negali nusipirkti tvarumo ir negali visiškai nepaisyti naudojamų priemonių ir veiklos poveikio sveikatai ir aplinkai. Tačiau menininkai gali būti šiek tiek sąmoningesni aplinkosaugos požiūriu.

3.7. Pašto menas "moksliniuose tyrimuose" ir kaip "priemonė pokyčiams"

Menas gali būti naudojamas dviem skirtingiems tikslams: pirma, kaip būdas pažinti konkrečius tikrovės elementus ("menas tyrinėjimui") ir, antra, kaip mokymosi ir bendravimo patirtis siekiant pakeisti šią tikrovę ("menas kaip pokyčių priemonė").

3.7.1 Menas moksliniuose tyrimuose

"Menas moksliniuose tyrimuose" - tai tyrimas, grindžiamas meno metodologijomis. Naujausi sisteminiai tyrimai (Coemans ir Hannes, 2017; Wang ir kt., 2017) atskleidė didelę meno žanrų, naudojamų kaip duomenų rinkimo metodų sudedamoji dalis, įvairovę. Juose užfiksuoti įvairūs tyrimai, kuriuose naudojami vizualieji menai - piešimas, tapyba, fotografija (fotomenas arba fotomontažas), animacija, literatūrinis menas, scenos menas (pavyzdžiui, teatras, šokis arba muzika) ir kitos įvairios formos. Tačiau nėra tyrimų, kuriuose būtų naudojamas pašto menas.

3.7.2 Pašto menas kaip meninio tyrimo metodas siekiant tvarumo

Pašto menas galėtų būti priemonė, kuri padėtų rinkti duomenis ir skatinti informuotumą apie aplinkos tvarumą.

3.7.3 Pašto menas kaip "pokyčių priemonė"

Pažymėtina, kad pašto meną svarbu vertinti tiek atliekant mokslinius tyrimus, tiek taikant inovatyvesnius metodus, pavyzdžiui, kaip "priemonę pokyčiams". Aplinkos tvarumas yra puiki sąvoka, į kurią galima įtraukti ir pašto meną ne tik dėl istorinių meno ir aplinkos sąsajų, bet ir dėl pašto mene naudojamų tvarių medžiagų.

4. Praktinis darbas

Viena iš šio modulio veiklų buvo praktiškai išbandyta mokymų, kurie vyko Madeiroje ir Graikijoje, metu. Sukurti darbai parodė ryšį tarp pašto meno ir aplinkos.

4.1. Veiklos aprašymas

- **Veiklos tikslas:** mokyti senjorus kurti pašto meną.
- **Naudotos priemonės:** medžiagos, susijusios su aplinkos tvarumu (perdirbtas popierius, smulkintas plastikas), medžiagos, susijusios su aplinka (gėlės), pašto ženklas, rašalas, klijai, klijų pistoletas, A4 formato kartonas, rašiklis/pieštukai, atvirukai, vokai.
- **Erdvė:** senjorai susėda ratu aplink stalus, kurių centre yra padėtos priemonės.
- **Grupės dydis:** vienas žmogus gali vesti užsiėmimą 5 asmenims.
- **Instrukcijos:** užsiėmimą vedantis asmuo paaiškina užduotį ir visi kartu ją atlieka.

Kad jūsų veikla būtų sėkminga, atlikite šiuos veiksmus (bendrosios gairės):

- Rinkite medžiagas, susijusias su aplinkos tvarumu (pvz., plastikas).
- Pasiruoškite aukščiau išvardintas priemones.
- Nustatykite grupės dydį.
- Nustatykite užsiėmimo trukmę atsižvelgdami į senjorų amžių ir gebėjimus.
- Supažindinkite dalyvius su medžiagomis ir įrankiais.
- Mokykitės dirbdami. Po mokymų skirkite laiko individualiam darbui.

UŽSIĖMIMO SANTRAUKA

1 praktinis užsiėmimas - antspaudai ant perdirbto popieriaus.

1 žingsnis: ant stalo padėkite perdirbtą popierių (kaip aprašyta 3.4 dalyje), antspaudas ir rašalas.

2 etapas: sudėkite norimus antspaudus ant perdirbto popieriaus.

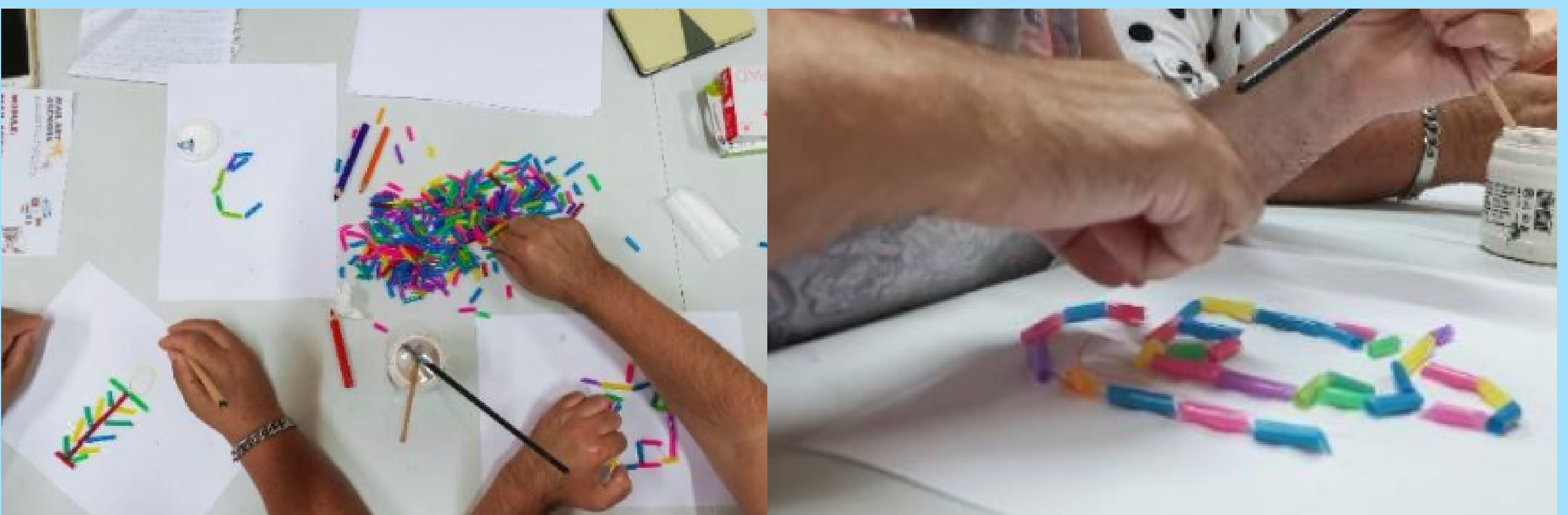

2 praktinis užsiėmimas - atvirukai, sukurti naudojant plastiką

1 žingsnis: sukarpykite (išpjaustykite) plastiką į mažesnes daleles ir padėkite jas ant stalo kartu su kitomis medžiagomis.

2 žingsnis: priklijuokite plastiko daleles ant atviruko.

3 žingsnis: padėkite norimus antspaudus ant atvirutės. Galite papildyti atvirukus ant jų nupiešdami ką nors su flomasteriais ar pieštukais.

4 žingsnis: išsiųskite atvirukus pasirinktam žmogui.

5. Apibendrinimas

Menas vadovaujasi pasaulinėmis tendencijomis ir labai prisideda prie tvarumo. Tvaraus meno tikslas - didinti visuomenės informuotumą apie aplinkosaugos, politines ir socialines problemas, pasitelkiant meninę raišką.

Tvarumas nėra pasiekiamas tikslas; tai veikiau nesibaigianti mokymosi kelionė permainų link, kurių galima pasiekti, keičiant morales normas ir vertybes. Tvarumas reikalauja tiek asmeninio, tiek socialinio dalyvavimo. Todėl tarpdisciplininis požiūris į tvarumą yra būtinas, kad būtų galima peržengti vienos srities perspektyvos ribas. Pasitelkus tarpdisciplininį metodą galima apsvarstyti keletą požiūrių (Wals ir Rodela, 2014).

Pašto menas tapo priemone, leidžiančia sujungti meno, kultūros ir aplinkos tvarumo sąvokas.

Mūsų sukurti moduliai, apimantys tiek teorines žinias, tiek praktinę veiklą, atskleidžia pašto meno galimybes.

Aalto, About Creative Sustainability, 2017, <http://acs.aalto.fi/about-creative-sustainability>

J. Anwar McHenry, Rural empowerment through the arts: the role of the arts in civic and social participation in the Mid West region of Western Australia, *J. Rural Stud.*, 27 (3) (2011), pp. 245-253

M. Arias Maldonado, Sustentabilidad y democracia. Hacia una articulación democrática del principio de sustentabilidad, *Revista Española de Ciencia Política*, 11 (2004), pp. 121-148

S. Axon, "Keeping the ball rolling": addressing the enablers of, and barriers to, sustainable lifestyles, *J. Environ. Psychol.*, 52 (2017), pp. 11-25

S. Axon, The socio-cultural dimensions of community-based sustainability: implications for transformational change, *J. Clean. Prod.*, 266 (2020)

A. Bardi, R. Goodwin, The dual route to value change: individual processes and cultural moderators, *J. Cross Cult. Psychol.*, 42 (2) (2011), pp. 271-287

A. Bask, M. Halme, M. Kallio, M. Kuula, Business students' value priorities and attitudes towards sustainable development, *J. Clean. Prod.*, 264 (2020)

J. Bentz, K. O'Brien, Art for change: transformative learning and youth empowerment in a changing climate, *Elem Sci Anth*, 7 (2019), p. 52

P. Bourdieu *La Distinción* Taurus, Madrid (1988), A. Brem, R. Puente-Díaz, Are you acting sustainably in your daily practice? Introduction of the Four-S model of sustainability, *J. Clean. Prod.*, 267 (2020)

E. Brodin, L. Frick, Conceptualizing and encouraging critical creativity in doctoral education, *Int. J. Res. Dev.*, 2 (2) (2011), pp. 133-151

K. Brown, et. al., Empathy, place and identity interactions for sustainability, *Global Environ. Change*, 56 (2019), pp. 11-17

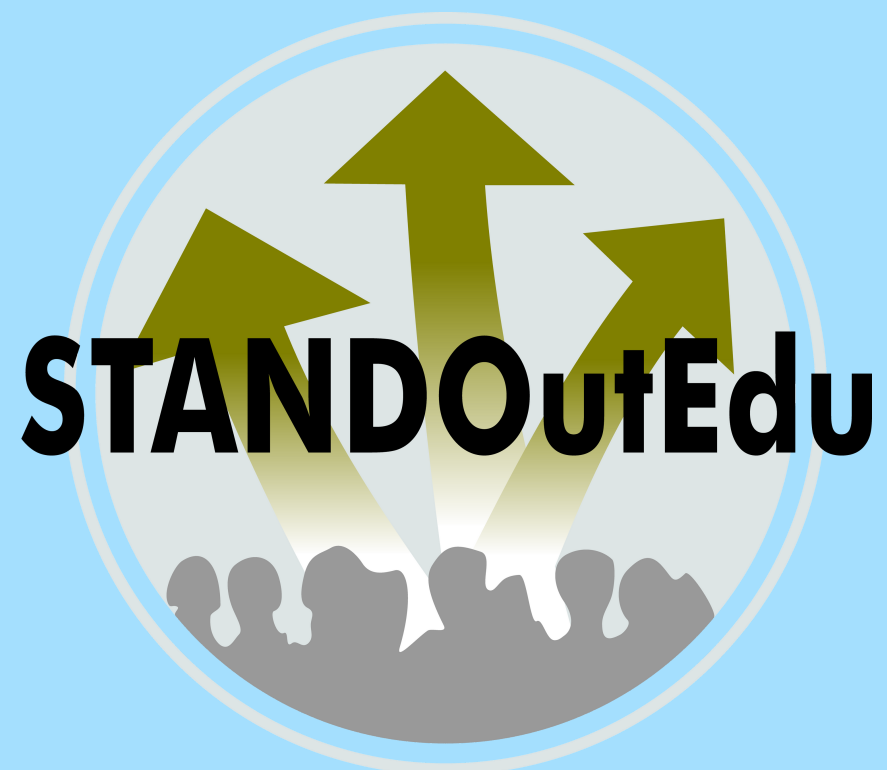
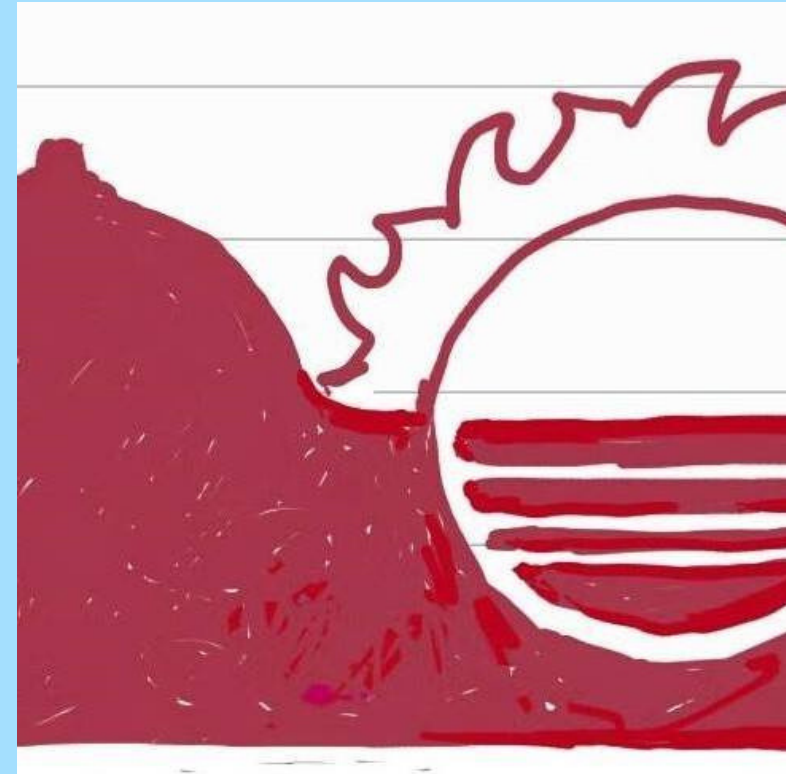
V.M. Cheng, Developing individual creativity for environmental sustainability: using an everyday theme in higher education, *Think. Skills Creativ.*, 33 (2019)

G. Chilton, P. Leavy, Arts-based research practice: merging social research and the creative arts, P. Leavy (Ed.), *The Oxford Handbook of Qualitative Research*, Oxford University Press, New York, NY (2014), pp. 403-422

**TIKIMĒS, KAD
JUMS PATIKS ŠIE
PAŠTO MENO
UŽSIĒMIMAI!!!**

PROJEKTO PARTNERIAI

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

